

Plan van aanpak Vangnetregeling Buig Maasgouw 2017

Een globale analyse van de oorzaak en de omvang van het tekort

December 2017

Inhoud

Plan van aanpak Vangnetregeling Buig Maasgouw 2017.....	1
1. Algemeen.....	3
2. Organisatie	4
3. Instroom	4
4. Uitstroom	5
4.1 Externe maatregelen die de uitstroom bevorderen:	5
4.2 Interne maatregelen die de uitstroom bevorderen:	6
4.3 Statushouders en alleenstaande minderjarige vreemdelingen	6
4.4 Samenhang met de Strategische Visie 2025 en de Programmabegroting 2018.....	7

1. Algemeen

Gemeenten hebben te maken met een groeiend uitkeringsbestand dat moeite heeft om zich te handhaven. Het gaat daarbij onder andere om:

- * mensen met een lichamelijke-, psychische- of verstandelijke beperking
- * oudere langdurig werklozen
- * statushouders en daarbinnen de groeiende groep van minderjarige vreemdelingen (AMV-ers)

Ofschoon de economie aantrekt – met alle positieve gevolgen voor de werkgelegenheid van dien - blijven bovenstaande groepen vaak verstoken van een plek op de arbeidsmarkt.

Binnen het totale uitkeringsbestand lukt het de groep met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt momenteel steeds beter om werk te krijgen. Dit betekent echter wel dat, behoudens nieuwe klanten, het resterende uitkeringsbestand steeds “zwaarder” wordt, hetgeen een intensievere aanpak en inzet van middelen vergt. Door de opzet van specifieke projecten alsmede de inzet van instrumenten als loonkostensubsidie en beschut werk willen we ook deze doelgroep ondersteunen.

Als we kijken naar de spreiding tussen de duur uitkering in verhouding tot leeftijd valt op dat de kans op een langer verblijf in de bijstand in Maasgouw groeit vanaf 40-plus (landelijk ligt dat bij 45-plus).

Uit landelijke gegevens blijkt dat het bijstandsvolume sinds 2008 groeit en dat deze groei (op dit moment 4 % per jaar) zich ook na 2016 zal voortzetten. Werkloosheid blijft een belangrijke reden voor instroom terwijl daarnaast ook de instroom van vluchtelingen met een verblijfsstatus vooral in 2016 behoorlijk is toegenomen. In 2016 zijn dit 34 vluchtelingen en 10 minderjarige vluchtelingen. In Maasgouw is het bestand in januari 2017 ten opzichte van januari 2016 met 4% gegroeid en volgt daarmee de landelijke trend. Vervolgens is de bestandsomvang gedurende de eerste 6 maanden van het jaar 2017 stabiel gebleven; instroom en uitstroom liepen gelijk op.

Landelijk blijkt dat werkloosheid de belangrijkste reden voor de instroom is, de instroom van vluchtelingen met een verblijfsstatus groeit en dat de instroom van werklozen vanuit de WW hoog blijft. Voor wat dat betreft wijkt het beeld in Maasgouw weinig af van het landelijke beeld. Verwachting met een aantrekkende economie is dat het aantal mensen dat instroomt vanuit de WW af zal nemen.

De instroom gedurende de eerste 6 maanden 2017 (50) is iets lager dan de instroom over de zelfde periode in 2016 (55). De reden hiervan ligt enerzijds in een aantrekkende economie maar zeker ook in de preventie (het percentage meldingen dat niet leidt tot een aanvraag: over het 1^e half jaar 2017 25%).

Landelijk gezien gaat de meeste uitstroom uit de bijstand naar werk (vooral naar uitzendwerk). De uitstroom gedurende de eerste 6 maanden 2017 (50) is lager dan de uitstroom over dezelfde periode in 2016 (65). De hogere instroom 2016 (zie hiervoor) is ook weer in 2016 uitgestroomd. De tendens is positief in die zin dat binnen de uitvoeringsorganisatie de focus vol op uitstroom ligt en acties worden ondernomen om uitstroom te bevorderen.

Uit de participatieladder blijkt dat Maasgouw veel mensen kent die zijn ingedeeld op de onderste treden van de participatieladder. Dat houdt in dat er een intensive ondersteuning en een breed scala aan trajecten nodig zijn om deze mensen een of meerdere treden te laten opschuiven.

Participatieladder Maasgouw

Trede	IOAW/Z	Participatiewet	Totaal
1. Zorg	7	78	85
2. Maatschappelijke activering	5	75	80
3. Arbeidsactivering	8	74	82
4. Arbeidstoeleiding	5	42	47
5. Regulier werk met ondersteuning	2	9	11
6. Regulier werk zonder ondersteuning	1	13	14
Niet ingedeeld	11	65	76
Totaal	39	356	395

2. Organisatie

De vorming van een nieuwe organisatie voor de uitvoering van de regelingen rond inkomen en zorg in de drie MER-gemeenten biedt veel mogelijkheden om te komen tot een meer efficiënte aanpak en een breder scala aan mogelijkheden voor de mensen op weg naar een zelfstandige bestaansvoorziening. Maar ook het aanbod van regelingen voor zorg en ondersteuning zal meer toegesneden kunnen worden op de vraag en behoefte die er ligt. Maar op de weg daar naar toe zal de nieuwe organisatie verder vorm moeten krijgen en zal voortdurend gezocht moeten worden naar de beste toeleiding naar werk voor de huidige groep werkzoekenden.

3. Instroom

Beperking van de instroom en bevordering van de uitstroom. Daartoe behoort het verder vorm geven van de poortwachtersfunctie en het organiseren van workshops voor nieuwe aanvragers én voor mensen uit het zittend bestand, gericht op informatie maar bovenal op activering.

Maatregelen die de instroom beperken

1. Streng aan de poort.
Uitgangspunt is werk boven inkomen. Binnen de uitvoering is de rol van de poortwachter (streng aan de poort) verder vorm gegeven. We realiseren een preventie van 50%.
2. Zoek-/inspanningsperiode voor iedereen.
De verplichte 4-weken zoekperiode voor jongeren (< 27 jaar) zoals in de Participatiewet vastgelegd passen wij óók (in aangepaste vorm) toe op aanvragers die ouder zijn dan 27 jaar (inspanningsperiode).
3. Deelname aan workshops.
Alle nieuwe klanten krijgen een aantal groepsgewijze workshops, gericht op informatie (rechten en plichten) en vooral activering. Ook voor bestaande klanten die richting werk kunnen geven we interactieve workshops (met name gericht op houding en gedrag) ter voorbereiding op de arbeidsmarkt.
4. Strakke naleving scholingsplicht jongeren.
daar waar het gaat om de scholingsplicht van jongeren tot 27 jaar volgen we strikt de participatiewet: jongeren die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs kunnen volgen en in verband daarmee aanspraak hebben op studiefinanciering, komen niet voor uitkering in aanmerking.

4. Uitstroom

Recent hebben we positieve ervaringen opgedaan met het aanschrijven van (een grote groep uit) het bestand, waarbij mensen worden gewezen op concrete mogelijkheden, perspectieven en kansen op de arbeidsmarkt. Voorbeelden hiervan zijn het project “bouwmensen”, vrijwilligersproject Menswel en een wervingsactie voor VDL-NedCar.

4.1 Externe maatregelen die de uitstroom bevorderen:

1. Westrom: Deze externe partner wordt ingezet ten behoeve van het bevorderen van participatie en uitstroom van statushouders, en een versnelde screening van het klantenbestand;
2. VDL: In 2016 zijn 560 kandidaten geplaatst in de Praktijkschool en hiervan hebben 340 bijstandsgerechtigden betaald werk gekregen bij VDL Nedcar. De destijds gekozen projectmatige aanpak met een extern projectleider voor alle gemeentelijke kandidaten is een goede zet geweest. In 2017 wil datzelfde intergemeentelijk projectteam VDL Nedcar, in nauwe samenwerking met de Werkgevers Service Punten in Limburg en de uitzendbureaus en natuurlijk werkgevers het voorschakeltraject breder gaan inzetten dan alleen voor VDL Nedcar. Daarmee wil het projectteam bereiken dat iedereen die slaagt voor de test op het Centrumhof, ook buitengaats met een (tijdelijke door)plaatsing, al dan niet bij VDL Nedcar. Daarmee geeft het projectteam samen met de Werkgevers Service Punten vorm aan een brede, sluitende vraaggestuurde aanpak voor bijstandsgerechtigden naar werk. Om de nieuwe instroom op een gestructureerde manier aan te jagen, te processen, te begeleiden en te plaatsen, wordt het project ‘Brede Aanpak 2017’ vanuit de tijdelijke projectorganisatie uitgevoerd en worden de afspraken hieromtrent in een convenant vastgelegd.
3. Kledingbank: Speciaal voor de doelgroep statushouders is een trajectplan Kledingbank ontwikkeld. De inzet van het traject is het laten stijgen van de mensen op de participatieladder, met als uiteindelijk doel het kunnen krijgen en behouden van werk. De Kledingbank heeft hiermee al ervaring opgedaan tijdens een project voor Poolse werknemers. Het project duurt in totaal een jaar en is opgedeeld in drie delen: een taaldeel, een deel beroepsopleiding en een stagedeel. Na de scholing wordt een officieel examen afgenomen waarbij een algemeen erkend MBO-diploma niveau 1 kan worden behaald. De opleiding voldoet aan de normen die door het ministerie van OCW zijn vastgesteld en is daarmee een volwaardige BBL-opleiding.
4. Wijkbeheer: Bij groenwerkgevers in de regio is een tekort aan arbeidskrachten onder andere door de vergrijzing van de huidige werknemers. Vluchtelingenwerk, Westrom, de afdeling Sociaal Domein servicecentrum MER, en de gemeente Maasgouw hebben gezamenlijk een re-integratie en participatieproject opgezet ten behoeve van inwoners met een verblijfsvergunning. Zij werken in een goed functionerend team wijkbeheer dat een heleboel werk verzet in het onderhoud van de openbare ruimte in de gemeente. Tegelijkertijd volgen zij een groenopleiding op MBO1 niveau, waardoor zij kunnen uitstromen op de arbeidsmarkt.
5. Het WSP: In het WerkgeversServicepunt Midden-Limburg bundelen UWV, de gemeenten Roermond, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Leudal en participatiebedrijf Westrom hun krachten. De belangrijkste taak van het WSP is om relaties met werkgevers op te bouwen en te onderhouden om zodoende meer mensen aan het werk te helpen en te houden. Daartoe is het belangrijk dat werkgevers één aanspreekpunt hebben voor:
 - een groot en divers bestand van gekwalificeerd personeel
 - kosteloze werving & selectie
 - informatie en advies over subsidies en regelingen
 - arbeidsmarktinformatie over hun branche
 - alle HR-vraagstukken

4.2 Interne maatregelen die de uitstroom bevorderen:

1. Bestand in beeld (Participatieladder)
Om de match tussen vraag (vacatures) en ons aanbod aan klanten effectief te maken is het van belang dat wij onze klanten en hun mogelijkheden goed in beeld hebben. Westrom start, gespreid over een periode van 3 jaar met een screening van de grote middengroep (degenen met een loonwaarde tussen 20-80% van het wettelijk minimumloon). Van deze groep worden arbeidsmogelijkheden en arbeidsmarktperspectief in beeld gebracht.
2. Terugdringing ontheffingen
In dat kader worden degenen die om wat voor reden dan ook geheel of gedeeltelijk zijn ontheven van de arbeidsvoorwaarden, herbeoordeeld. We maken gebruik van het brede scala aan instrumenten dat de Participatiewet biedt om mensen met een beperking naar de arbeidsmarkt te leiden.
3. Focus-project
Overwogen wordt te starten met een “focus-project”: de re-integratieconsulent legt zijn focus heel nadrukkelijk op een beperkt aantal uitkeringsgerechtigden die dicht bij de arbeidsmarkt staan. Deze worden gedurende een aantal weken zeer intensief (bijna “bij de hand genomen” en niet meer losgelaten) richting werk begeleid.
4. SROI
Door de gemeente Maasgouw wordt bij aanbestedingen Social Return on Investment toegepast. Bij Social Return gaat het erom dat een investering die de gemeente doet, naast het 'gewone' rendement ook een concrete sociale winst (return) oplevert. Social Return draagt bij aan de werkgelegenheid doordat er arbeidsplaatsen, leerbanen en stageplaatsen beschikbaar komen.

Maatwerk en een integrale klantbenadering vormen de kern voor de uitstroom naar werk. Voor de klanten die een grote(re) problematiek hebben, of waarbij de “standaard” werkwijze niet afdoende is zetten we in op maatwerkoplossingen en samenwerking met onze ketenpartners. Met uniformering en vereenvoudiging van regelingen en procedures proberen we meer efficiency en klantgerichtheid te bewerkstelligen.

Het is van groot belang dat we de klant beter in beeld krijgen en houden. Daarmee kan beter gestuurd worden op de inzet van passende trajecten. Op dit moment wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de DPS-matrix (Diagnose-, Plan-, Sturingsmethode). Hiermee wordt per uitkeringsgerechtigde in beeld gebracht wat zijn mogelijkheden zijn, hoe hoog de kansen zijn op uitstroom, hoe hoog het risico is op regelovertreding en welke activiteiten aan deze diagnose verbonden moeten worden. Hiermee krijgen we een meer op de persoon gerichte aanpak.

4.3 Statushouders en alleenstaande minderjarige vreemdelingen

De groep statushouders vormt inmiddels een substantieel onderdeel van het gemeentelijk uitkeringsbestand.

Uitstroom naar werk gaat moeizaam. Taalproblemen, een andere cultuur en onvoldoende vakkennis zijn daarbij een probleem.

Met name de toename van minderjarige vluchtelingen is een aandachtspunt omdat vanaf 18 jaar de begeleiding, financiering en huisvesting van rijkswege stopt en de verantwoordelijkheid bij de gemeente komt te liggen. Hiervoor wordt een bijstandsuitkering verstrekt in de vorm van bijzondere bijstand. De (bijzondere) bijstandslasten zullen hierdoor aanzienlijk toenemen omdat voor 18 tot en met 21 jarigen het grootste deel van de uitkering als bijzondere bijstand moet worden verstrekt.

Daarnaast zal er extra financiële inzet noodzakelijk zijn voor begeleiding naar (financiële) zelfstandigheid. Dit om te voorkomen dat deze groep instroomt in de (gewone)bijstand.

Om hun perspectief op werk te vergroten worden steeds meer initiatieven ontplooid om mensen uit deze doelgroep te scholen en werkervaring op te laten doen. Denk daarbij aan het logistiek project met de Kledingbank en het Serviceteam Maasgouw. Daarnaast wordt door de gemeenten binnen de arbeidsmarktregio nagedacht over inzet van de zogeheten “kansverkenner” waardoor opleiding, competenties en arbeidsmogelijkheden van de statushouder helder in kaart worden gebracht.

4.4 Samenhang met de Strategische Visie 2025 en de Programmabegroting 2018

Strategische visie 2025

In de Strategische visie 2025 is de ambitie opgenomen om te werken aan een vitale regionale economie. Daarbij wordt gevraagd om een gemeente die regionaal denkt en opereert omdat gemeentegrenzen in het economisch domein van ondergeschikt belang zijn: ook werkgevers en werknemers denken en handelen grensoverschrijdend.

De gemeente Maasgouw participeert op dit moment in drie regionale samenwerkingsverbanden die actief zijn binnen het economisch domein: Samenwerking Midden-Limburg (SML), Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) en Keyport 2020.

Programmabegroting 2018

Op basis van de Participatiewet worden uitkeringen verstrekt aan personen die zelf niet of in onvoldoende mate in hun levensonderhoud kunnen voorzien. De burger is op de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor zijn eigen bestaansvoorziening, maar krijgt wanneer dit niet mogelijk is ondersteuning van de gemeente.

De gemeente wil dat zoveel mogelijk mensen deelnemen aan de samenleving. Waar iemand niet in staat is zelf aan werk te komen en een inkomen te verwerven, biedt de gemeente een (tijdelijk) vangnet. Daarnaast stimuleert de gemeente haar inwoners om zelf een steentje bij te dragen, voor zichzelf én voor de medemens.

De decentralisaties maken het de gemeente mogelijk dwarsverbanden te leggen of te faciliteren dat deze tot stand komen tussen WMO, jeugdzorg, gezondheidszorg en werk en inkomen, onder meer door middel van:

- *Versnelling Transformatie Jeugd*

- een integrale aanpak binnen het sociaal domein;
 - integrale financiering en dekking binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten.
- De in het plan beschreven activiteiten en interventies zijn in samenwerking met aanbieders en verleners van toegang tot jeugdhulp uitgewerkt.

- *Intensivering inzet CJG*

De intensivering komt voort uit de opdracht om in 2018 mee te werken aan de versnelde transformatie van de jeugdhulp.

- *Keyport 2020*

Maasgouw is deelnemer van Keyport 2020. Keyport is actief in tal van projecten die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeid werkt preventief in de kostensfeer van de Participatiewet.

- *Trajecten voor statushouders*

Het is van belang om in te zetten op maatregelen die integratie en re-integratie van statushouders bevorderen om te voorkomen dat deze groep langdurig afhankelijk blijft van een uitkering.

- *Doorontwikkeling Gezondheidszorg*

De rode draad in 2018 is de omslag van denken in termen van 'ziekte, zorg en afhankelijkheid' naar 'gezondheid, preventie, participatie en eigen kracht'. Kortom Positieve gezondheid: *het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.*

- *Arbeidsmarktoptimalisatie*

Het functioneren van de arbeidsmarkt is bepalend voor de vitaliteit van de economie. Daarbij moeten in eerste instantie vraag naar en aanbod van arbeidskrachten op elkaar afgestemd worden. Ontgroening en uitstroom van ouderen zijn van invloed op het aantal arbeidskrachten dat beschikbaar is. Ook bestaat in de regio (Maasgouw is immers een pendelgemeente) een "mismatch" tussen de gevraagde en de geboden kwalificaties van arbeidskrachten. Gemeenten, werkgevers en onderwijsinstellingen proberen deze mismatch op de arbeidsmarkt gezamenlijk terug te dringen. Een tweede opgave is de match die moet worden gemaakt tussen werkgevers in Maasgouw en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Enerzijds door de competenties van mensen te ontwikkelen en anderzijds door ruimte voor deze doelgroep te creëren bij reguliere werkgevers.

De integrale inzet van deze (preventie)arrangementen en ontwikkelingen leiden op termijn tot betere beheersbaarheid van kosten en besparingen. Met name binnen de jeugdzorg maar ook op de bijstandsuitkeringen, als gevolg van het op termijn doorbreken van de generatieoverdracht van problematiek.

Met de focus op preventie en een maximale match tussen vraag en aanbod wordt de instroom in de uitkeringen beperkt en de uitstroom naar betaald werk vergroot.